

Karnevali Kralj Europe 2

Zimske maske plodnosti u
europskome etnografskom
kontekstu

Izložba je realizirana u okviru projekta Karneval *Kralj Europe II* / Carnival King of Europe koji financira Europska unija u sklopu programa *Kultura 2010-2012*. Nakon uspješno realiziranog projekta *Karneval Kralj Europe I* (2007-2009) dobivena su sredstva iz programa Europske unije *Kultura* za nastavak projekta (2010 – 2012). Voditelj projekta je Etnografski muzej Trentina (Museo degli Usi e Costumi della Gente Trentina) iz San Michelea u Adigeu (Italija). U projekt *Karneval Kralj Europe II (2010-2012)* osim postojećih partnera Etnografskog muzeja iz Zagreba (Hrvatska), Nacionalna Ustanova Muzej na Makedonija iz Skopja (Makedonija) i Etnografskog Instituta i muzeja iz Sofije (Bugarska), uključili su se Slovenski etnografski muzej iz Ljubljane (Slovenija), Panstwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie Varšave (Poljska), Complexul National Muzeal Astra Sibiu (Rumunjska), i Euskal Museoa - Museo Vasco iz Bilbaoa (Baskija, Španjolska). Cilj projekta, koji se sastojao od terenskog istraživanja, realizacije filma i zajedničke publikacije, putujuće izložbe, web stranice www.carnivalkingofeurope.it, studijskih sastanaka i završne konferencije, bio je utvrditi i istražiti zajedničke korijene europskog karnevala u sklopu zimskih obreda plodnosti koji se još uvijek održavaju u velikom broju ruralnih i postruralnih zajednica u Europi.

Tijekom istraživanja prikupljeni su brojni predmeti za muzejske zbirke, ali i audiovizualna građa (fotografije i videomaterijal) kojima smo zabilježili današnje oblike pokladnih ophoda u pojedinim dijelovima Europe. Ta građa ima neprocjenjivu vrijednost u istraživanju i bilježenju pokladnih običaja kao izričaja materijalne i nematerijalne baštine. Prikupljena je građa izuzetno vrijedna zbog mogućnosti nove interpretacije muzejskih predmeta i njihove kontekstualizacije s današnjim vremenom i suvremenim trendovima karnevala. Posebna kvaliteta ovoga istraživanja i projekta jest mobilnost kustosa i moguć-

nost istraživanja u drugim europskim zemljama. S obzirom na to da je riječ o etnografskim muzejima, uspostavljeni su temelji i drugih oblika suradnje među pojedinim muzejskim institucijama, poput razmjene muzejskih izložbi.

Europski karneval ima korijene u širokoj lepezi zimskih pučkih maskiranja. Naime, zima je svugdje godišnje doba rituala, za razliku od ljeta, koje je, dakako, razdoblje poljodjelskih radova. Tako se od predvečerja Svih svetih (Halloween) do ožujka, u nekim mjestima samo jedanput u godini, a u drugima i mnogo češće, preci vraćaju u obliku mladih prerušeni seljana i posjećuju zajednicu živih, obećavajući im plodnost i blagostanje. I danas u selima većeg dijela Europe, od Balkana do Iberskog poluotoka, preko Alpa do Srednje Europe te sve do britanskih otoka, prepoznajemo tragove pradavnoga i dalekog rituala nadahnutoga zemljoradničkom magijom, složenog obreda koji se održavao kako bi usjevi dobro rodili, kako bi se ohrabrila i potaknula seksualnost i poboljšala plodnost te da bi se potaknula obnova vremena i povratak razdoblja rasta. Karneval *Kralj Europe* prešao je kontinent uzduž i poprijeko, a cilj mu je otkrivanje preostalih tragova takvih rituala kako bi se prikupili i usporedili radi rasvjetljavanja njihove sličnosti i kako bi se dala interpretacija njihovih zajedničkih obilježja.

Posebnu vrijednost izložbe *Karneval Kralj Europe II, Zimske maske plodnosti u europskome etnografskom kontekstu* čini suradnja sa svim partnerima u projektu, koji su tijekom terenskih istraživanja u Italiji, Makedoniji, Sloveniji, Poljskoj, Rumunjskoj, Bugarskoj, Španjolskoj i Hrvatskoj, prikupili vrijednu audiovizualnu građu zbog čega je ona odabrana i izložena na izložbi. Na izložbi je prikazan film *Karneval Kralj Europe I-II* kojim su dokumentirani i sintetizirani podaci o europskim karnevalima u sklopu zimskih obreda plodnosti. Film *Karneval Kralj Europe I* Giovannija Kezicha i Michele Trentinija dobio je nagradu za najbolji znanstveni film na Festivalu etnografskog filma u Kyotu 2009. godine. U dijelu izložbe su predstavljene su maske i kompletna oprema likova *Dida s Kamenščice* iz Gljeva kod Sinja i *Lastovskog poklada* iz otoka Lastova koje smo ilustrirali fotografijama Ive Pervana.

Postav izložbe *Karneval Kralj Europe II* osmišljen je i prilagođen izložbenom prostoru Etnografskog muzeja u Zagrebu. Izložba će gostovati u Etnografskim muzejima koji su sudjelovali i u prvom dijelu projekta, odnosno u Skopju (Makedoniji) i Sofiji (Bugarskoj).

Zvezdana Antoš

Karnevali Kraj Europe 2

Zimske maske plodnosti u
europskome etnografskom
kontekstu

27.1. / 28.2. 2012.

Izložba *Karneval Kralj Europe II* ostvarena je u suradnji s Etnografskim muzejom Trentina (Museo degli Usi e Costumi della Gente Trentina) iz San Michelea u Adigeu iz Italije.

idejna koncepcija izložbe
mr.sc. Zvezdana Antoš, viša kustosica

autor tekstova
dr. sc. Giovanni Kezich

likovni postav izložbe
Nikolina Jelavić Mitrović

suradnica na izložbi
Antonella Mott

filmovi
Michele Trentini, Nadja Valentinčić Furlan,
Vladimir Bocev

fotografije
Ivo Pervan, Antonella Mott
Fotodokumentacija etnografskih muzeja
u San Michele u Adigeu, Zagrebu, Varšavi,
Ljubljani

prijevod
Sanja Novak

lektura
Sanja Babić

pedagoški program
Zeljka Jelavić, muzejska pedagoginja

propaganda
Mirjana Drobina

tehnička realizacija izložbe
Preparatorske radionice za drvo i tekstil EMZ

nakladnik
Etnografski muzej, Zagreb

za nakladnika
Damodar Frlan

dizajn
Nikolina Jelavić Mitrović

tisak
Denona, Zagreb

naklada
2000

Izložba je financirana sredstvima:
Poglavarstva Grada Zagreba – Gradski
ured za kulturu
Ministarstva kulture Republike Hrvatske
Programa „Kultura“ Europske Unije

PROGRAM

Besplatno vodstvo za građanstvo kroz
izložbu subotom u 11.00 sati

Subota, 4. 2. 2012. od 11.00 – 12.30
sati
Radionice za građanstvo „Napravi maskul“
Voditeljica: Lidija Fištrek, M.A. teorije mode
i dizajna

Utorkom i četvrtkom tijekom trajanja
izložbe od 11.00 – 12.30 sati
Radionice za djecu i učenike „Konceptualni
karnevalski kostim“
Voditeljica: Lidija Fištrek, M.A. teorije mode
i dizajna

Četvrtak, 23. 2. 2012. u 12.00 sati
Promocija knjige dr.sc. Ive Niemčić:
„Lastovski poklad: Plesno-etnološka
studija“

Petak, 24. 2. 2012. u 11.00 sati
Predavanje mr.sc. Zvezdane Antoš o
projektu Karneval Kralj Europe II / Carnival
King of Europe
koji financira Europska unija u sklopu
programa *Kultura 2010-2012*

Zahvaljujemo Ansamblu narodnih plesova
i pjesama Hrvatske LADO na posudbi
predmeta.

Etnografski muzej Zagreb
Trg Mažuranića 14
10000 Zagreb

t. +385 (0) 1 4826 220
f. +385 (0) 1 4880 320
e-mail: emz@emz.hr
www.emz.hr

Radno vrijeme
utorak, srijeda, četvrtak 10-18 sati
petak, subota, nedjelja 10-13 sati
ponedjeljkom zatvoreno

27.1. / 28.2.2012.

Karnevali Kraj Europe 2

Zimske maske plodnosti u
europskome etnografskom
kontekstu

etnografski muzej / zagreb